

EURÓPSKY DOZORNÝ ÚRADNÍK
PRE OCHRANU ÚDAJOV

Výročná správa za rok 2005

Zhrnutie

Poštová adresa: rue Wiertz, 60 — B-1047 Brusel
Kancelária: rue Montoyer 63, Brusel, Belgicko
e-mail: edps@edps.eu.int — webová stránka: www.edps.eu.int
tel. (32-2) 283 19 00 — fax (32-2) 283 19 50

Výročná správa za rok 2005

Zhrnutie ¹

Úvod

Toto je zhrnutie druhej výročnej správy Európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov (EPDS), nezávislého orgánu vytvoreného na zabezpečenie toho, aby inštitúcie a orgány Európskeho spoločenstva dodržiavali svoje záväzky, pokiaľ ide o základné práva na ochranu osobných údajov.

Kým rok 2004 bol prvým rokom fungovania, počas ktorého sa nová inštitúcia doslova budovala (vrátane nájdenia vhodných kancelárskych priestorov a prvých fáz najímania zamestnancov), druhá výročná správa sa týka roku konsolidácie. Tri hlavné úlohy EPDS stanovené v nariadení (ES) č. 45/2001² – dozor, konzultácia a spolupráca – sa ďalej prepracovali a dotknuté strany ich vo veľkej miere uznali. Vytvorilo sa tlačové oddelenie a úsilie sa venovalo rozvoju vonkajšej komunikácie. Prijatím pracovníkov a dočasnej podpory zo strany stážistov veľkosť úradu mierne vzrástla.

Je dôležité zdôrazniť, že **čoraz viac politik EÚ závisí od zákonného spracovania osobných údajov**. Mnohé verejné alebo súkromné činnosti v modernej spoločnosti dnes vytvárajú osobné údaje alebo takéto údaje využívajú ako vstupné informácie. Platí to prirodzene aj pre európske inštitúcie a orgány pri ich úlohách súvisiacich so správou alebo tvorbou politik, ako aj pre vykonávanie programov ich politik. **Účinná ochrana osobných údajov** ako základná hodnota, o ktorú sa opierajú politiky Únie, by sa mala chápať ako **podmienka ich úspechu**. EDPS bude naďalej konať v tomto všeobecnom duchu a očakáva za to pozitívnu reakciu.

Dozor

Dozornou úlohou EPDS je monitorovať a zabezpečovať, aby inštitúcie a orgány Spoločenstva pri každom spracovávaní osobných údajov dodržiavali existujúce právne záruky. V tomto zmysle EDPS dopĺňa vnútroštátne orgány na ochranu údajov, ktoré vykonávajú dozor nad ich spracovaním v rámci príslušných členských štátov. Hlavnou činnosťou za rok 2005 v súvislosti so zdokonalením kultúry ochrany údajov inštitúcií a orgánov bolo:

Po prvé, úsilie sa venovalo ďalšiemu rozvoju siete **úradníkov na ochranu údajov** (DPO) v inštitúciách a orgánoch. Úlohou týchto úradníkov je zabezpečenie vnútorného uplatňovania nariadenia 45/2001 nezávislým spôsobom. V novembri 2005 bolo vydané stanovisko o úlohe pri zabezpečovaní účinného súladu s týmto nariadením. Toto stanovisko sa zaslalo vedúcim správy EÚ a zdôrazňuje to, že DPO sú strategickými partnermi EDPS. Jedným z kľúčových odkazov je to, že všetky orgány musia vymenovať DPO ako základný prvý krok na ceste k dodržiavaniu záväzkov súvisiacich s ochranou údajov. Druhým kľúčovým odkazom je to, že DPO sa musia primeranejšie oboznamovať so spracovaním osobných údajov vo svojej inštitúcii alebo orgáne a že EDPS oznámia také operácie spracovania údajov, ktoré znamenajú konkrétne riziká pre dotknutých ľudí, a preto sa musia predbežne skontrolovať.

¹ Celé znenie výročnej správy za rok 2005 a všetky referenčné dokumenty možno stiahnuť z našej webovej stránky – www.edps.eu.int. Vytlačené kópie možno objednať na sekretariáte: edps@edps.eu.int.

² Ú. v. ES L 8, 12.1.2001. s. 1.

Po druhé, na **predbežnú kontrolu** tých operácií spracovania údajov, ktoré pravdepodobne predstavujú konkrétne riziká, sa vyčlenili značné zdroje. Hoci prvoradým cieľom tejto úlohy bolo zaoberať sa novými operáciami spracovania údajov pred ich spustením, väčšina predbežných kontrol sa vykonala „ex post“, keďže mnohé existujúce systémy boli spustené predtým, než EDPS začal svoju činnosť, alebo pred nadobudnutím účinnosti nariadenia.

V roku 2005 bolo vydaných 34 stanovísk o prípadoch predbežnej kontroly, z ktorých 30 sa týkalo existujúcich systémov rôznych inštitúcií a orgánov. V ostatných prípadoch šlo o konzultácie o potrebe predbežnej kontroly alebo šlo o prípady, ktoré nepodliehali predbežnej kontrole, ale ktoré boli dôvodom na pripomienky. EDPS vymedzil počet tematických priorít, ktoré usmerňujú predbežnú kontrolu, a to lekárske záznamy, hodnotenie zamestnancov, disciplinárne konania, sociálne služby a elektronické monitorovanie. Na konci roka 2005 sa spracovávalo 29 oznámení a oveľa viac sa ich očakáva v blízkej budúcnosti. Inštitúcie a orgány boli povzbudené, aby predložili svoje oznámenia na predbežnú kontrolu najneskôr do jari 2007.

Po tretie, EDPS dostal **v minulom roku** okolo 27 **sťažností**, **hoci** iba 5 z nich prehlásil za prijateľné a ďalej ich prešetril. Veľká väčšina obdržaných sťažností prakticky nespádala do rozsahu pôsobnosti EDPS. V takých prípadoch sa to vo všeobecnosti sťažovateľovi oznámilo a podľa možnosti sa mu poradila vhodná alternatíva. EDPS, pokiaľ ide o vybavovanie sťažností v rámci jeho rozsahu pôsobnosti, bol v kontakte s európskym ombudsmanom s cieľom preskúmať potenciálny rozsah spolupráce v blízkej budúcnosti.

Po štvrté, značné úsilie sa investovalo do spracovania podkladového materiálu o tom, v akom vzťahu sú dve základné práva – **právo na prístup k dokumentom** a **právo na ochranu údajov** – v súvislosti s inštitúciami a orgánmi EÚ. Začala sa práca na inom dokumente týkajúcom sa využívania **elektronickej komunikácie** a dokument sa uverejní do polovice roka 2006.

Nakoniec sa pripravilo množstvo činností týkajúcich sa spoločného dozoru **Eurodacu** (systém na odoberanie odtlačkov prstov využívaný na azylové konania v celej EÚ). EDPS je dozorným orgánom centrálnej jednotky a vnútroštátne orgány na ochranu údajov zodpovedajú za dozor nad využívaním Eurodacu v príslušných členských štátoch. EDPS bol so zisteniami v prvej fáze kontroly vo všeobecnosti spokojný.

Konzultácie

Konzultačná úloha EDPS spočíva v poradenstve inštitúciám a orgánom Spoločenstva vo všetkých otázkach týkajúcich sa ochrany osobných údajov a najmä návrhov právnych predpisov, ktoré ovplyvňujú ochranu údajov.

Dokument o poradnej úlohe predložený v marci 2005 stanovuje politiku. Zdôrazňuje, že poradná úloha má široký rozsah pôsobnosti, čo následne potvrdil Súdny dvor. Dokument o politike taktiež stanovuje základný prístup k návrhom právnych predpisov, ktoré majú vplyv na ochranu údajov, ako aj procesnú úlohu v rôznych etapách legislatívneho procesu. Dokument bol dobre prijatý a Európska komisia dobre využíva dostupnosť EDPS s cieľom neformálnych pripomienok k vypracovanému návrhu pred jeho predložením na oficiálnu konzultáciu. Všetky oficiálne stanoviská sa uverejňujú a veľmi často predkladajú príslušnému výboru v Európskom parlamente a/alebo príslušnej pracovnej skupine Rady a počas celého legislatívneho procesu sa systematicky sledujú.

EDPS vydal v roku 2005 šesť oficiálnych **stanovísk**, ktoré jasne odrážajú príslušné predmety o programe politiky Komisie, Parlamentu a Rady. Najdôležitejšími sú:

- výmena osobných údajov v „tretom pilieri“ EÚ (policajná a justičná spolupráca v trestných veciach);
- vytvorenie širokospektrálnych informačných systémov, ako napr. vízový informačný systém (VIS) a druhá generácia schengenského informačného systému (SIS II); a
- veľmi rozporuplná otázka povinného uchovávanía údajov v prostriedkoch elektronickej komunikácie na účely prístupu zo strany orgánov činných v trestnom konaní.

EDPS taktiež radí **pri administratívnych opatreniach** a konkrétnejšie pri vykonávacích pravidlách inštitúcií a orgánov v oblasti ochrany údajov. To poskytuje dôležitú možnosť štrukturovanejším spôsobom ovplyvniť to, ako sa politiky ochrany údajov vykonávajú. Poradenstvo sa poskytovalo pri konkrétnom vykonávaní pravidiel o úlohe DPO.

EDPS taktiež prvýkrát využilo možnosť **zasiahnuť v prípadoch**, ktoré vznášajú dôležité otázky ochrany údajov **pred Súdnym dvorom**. Prípady sa týkali prenosu údajov PNR o cestujúcich leteckých spoločností do Spojených štátov a EDPS zasiahol na podporu záverov Parlamentu, ktorý sa snaží zrušiť príslušné rozhodnutia Komisie a Rady.

Spolupráca

Úloha EDPS v oblasti **spolupráce** zahŕňa spoluprácu s vnútroštátnymi dozornými úradmi a orgánmi v „tretom pilieri“ EÚ s cieľom zlepšiť súdržnosť pri ochrane osobných údajov.

Veľmi dôležitým poľom spolupráce s vnútroštátnymi dozornými úradmi je **pracovná skupina článku 29**, ktorá je zriadená smernicou 95/46/ES na to, aby radila Komisii a vytvárala zosúladené politiky ochrany údajov, a ktorej je EDPS riadnym členom. EDPS a pracovná skupina riešila istý počet dôležitých návrhov právnych predpisov v osobitných stanoviskách. V takýchto prípadoch EDPS uvítal všeobecnú podporu národných kolegov, ako aj doplňujúce pripomienky, ktoré môžu viesť k lepšej ochrane údajov.

Spolupráca s **dozornými orgánmi v „tretom pilieri“** (t. j. dozorné orgány Schengenu, colných orgánov, Europolu a Eurojustu – obyčajne zložené zo zástupcov vnútroštátnych dozorných orgánov) sa vo veľkej miere sústredila na prípravu spoločných stanovísk s cieľom vytvorenia potrebného všeobecného rámca na ochranu údajov v tretom pilieri EÚ. Uskutočnili sa aj diskusie ohľadne nového systému dozoru v súvislosti s SIS II, ktorý bude stavať na úzkej spolupráci medzi vnútroštátnymi dozornými úradmi a EDPS.

EDPS aktívne spolupracoval v kontexte **európskych a medzinárodných konferencií** komisárov pre ochranu údajov a predsedal rôznym zasadnutiam.

EDPS v septembri 2005 v spolupráci s Radou Európy a OECD usporiadal seminár o ochrane údajov v **medzinárodných organizáciách**. Medzinárodné organizácie, ktoré sú často vynímané z vnútroštátnych zákonov vrátane zákonov o ochrane údajov, by však mali prispievať k všeobecným zásadám o ochrane údajov, keďže v mnohých prípadoch aj ony spracovávajú citlivé údaje.

Vonkajšia komunikácia

Osobitná pozornosť sa v roku 2005 venovala rozvoju **informačnej stratégie**, ktorá dokáže poskytnúť primeranú podporu strategickým úlohám EDPS. Zvyšovanie povedomia o ochrane údajov všeobecne a konkrétnejšie o úlohách a činnostiach EDPS je dôležitou podmienkou účinného dozoru, konzultácie a spolupráce. Informačná stratégia rozlíšila cieľové skupiny vo vzťahu k rôznym úlohám:

- **Dozor:** predmety údajov, konkrétne pracovníci EÚ (a jednotlivci, ktorých údaje sa spracovávajú) a DPO a kontrolóri ako zodpovedné osoby za spracovateľské systémy.
- **Konzultácia:** európsky zákonodarca; Komisia, Parlament a Rada sústrediac sa na konkrétne generálne riaditeľstvá, výbory a pracovné skupiny.
- **Spolupráca:** pracovná skupina článku 29 a iné príslušné fóra pre spoluprácu, ako napr. v spoločných dozorných orgánoch v treťom pilieri, a európske a medzinárodné konferencie o ochrane údajov.

EDPS taktiež investoval do podpory **informačných a komunikačných nástrojov**. Na všeobecnú informačnú kampaň vo všetkých inštitúciách a orgánoch EÚ a vo všetkých členských štátoch nadviazalo v roku 2005 vytvorenie tlačového oddelenia, pravidelný spravodaj, vytvorenie nového loga a domáceho štýlu a završí sa spustením novej webovej stránky, ktorá bude pre EDPS najdôležitejším komunikačným nástrojom.

Zdroje

Rozpočtové orgány poskytli **rozpočtové prostriedky** na konsolidáciu a obmedzený rast organizácie a zohľadnili pritom potrebu riešiť naliehavé úlohy dozoru a konzultácie o ochrane údajov vo všetkých inštitúciách a orgánoch. Hlavná pozornosť sa venovala rozvoju **ľudských zdrojov** a dosiahli sa dôležité výsledky vo všeobecnej oblasti, ako aj v osobitných programoch pre štážistov a vysielaní národných expertov.

V tejto súvislosti je ťažké preceniť dôležitosť **administratívnej dohody** uzavretej v roku 2004 s Komisiou, Parlamentom a Radou, ktorá EDPS umožnila v prípade potreby využiť vonkajšiu podporu a investovať viac zdrojov do prvotných činností. Pokračovanie tejto dohody po počiatočných troch rokoch je preto nevyhnutné.

Výhľady

Komisia podporuje európsku informačnú spoločnosť založenú na inovácii, tvorivosti a začlenení. Táto spoločnosť sa bude spoliehať na tri hlavné **technologické trendy**: skoro neobmedzená šírka frekvenčného pásma, nekonečná úložná kapacita a všadeprítomné sieťové pripojenia, ktoré budú mať prirodzene vplyv na ochranu údajov. Ochrana údajov bude vložená do nového kontextu: nové formy spracovania ako webové služby a odstránenie tradičných technologických prekážok (výkonnostné obmedzenia, obmedzený dosah vysielania, izolované údaje atď.). Dobře to dokresľuje rastúce využívanie značiek RFID a značný rozvoj komunikačných sietí, ktoré do veľkej miery ovplyvňujú:

- všetky označované predmety sa stávajú zhromažďovateľom osobných údajov;
- inteligentné predmety, ktoré jednotlivci nosia so sebou, sú vždy „prítomné“ a „aktívne“;
- obrovské množstvo uložených údajov sa stále dopĺňa novými údajmi.

Nové a vznikajúce technológie, ktoré budú mať vplyv na ochranu údajov, obsahujú:

- **RFID:** sľubná a podnetná technológia, ktorá vytvorí kľúčové prvky takzvaných inteligentných prostredí.
- **Inteligentné prostredia:** požiadavky na ochranu súkromia a údajov by mali byť súčasťou ich návrhu s cieľom umožniť udomácnenie a následné rozsiahle prijatie.
- **Systémy na riadenie totožnosti:** (sčasti na biometrii založený) kľúčový článok vznikajúcich služieb elektronickej štátnej správy, ktorý si bude vyžadovať vhodné normy.
- **Využitie biometrie:** mali by sa stanoviť spoločné požiadavky založené na ich vnútorne citlivej povahe.

Taktiež možno spomenúť množstvo nového **vývoja v politike a právnych predpisoch**, ako napr. sústredenie sa na činnosti v oblasti policajnej a justičnej spolupráce a všeobecný trend zvyšovania výmen údajov medzi orgánmi členských štátov EÚ činnými v trestnom konaní. Ďalší trend sa týka rozšírenia vyšetrovacích právomocí orgánov činných v trestnom konaní (často vrátane Europolu) tým, že sa im udelí prístup do databáz, ktoré nie sú pôvodne vytvorené na účely vynucovania práva. To potvrdzuje vhodnosť komplexného právneho rámca na ochranu osobných údajov v tretom pilieri nezávisle od schválenia návrhu o zásade dostupnosti, ako je to uvedené v stanovisku EDPS o ochrane údajov v tretom pilieri.

Komisia začala na konci roka 2005 proces preskúvania regulačného rámca pre elektronickú komunikáciu a služby vrátane preskúvania smernice 2002/58, čo EDPS podrobne sleduje.

Je jasné, že program EDPS ako legislatívneho poradcu vo veľkej miere určuje pracovný program Komisie. Je dosť pravdepodobné, že strednodobé a dlhodobé sústredenie sa sčasti posunie smerom k:

- téme „prosperity“, kde bude EDPS sledovať iniciatívy smerujúce k rozvoju európskej informačnej spoločnosti.
- téme „bezpečnosti“, kde bude EDPS sledovať rozvoj vo vzťahu k technologickému rozvoju, ako je biometria a rastúce tlaky na štátnych a súkromných kontrolórov databáz s cieľom umožniť prístup na účely vynucovania práva. V tomto kontexte Komisia predstavila prístup policajných zborov do databáz kontroly vonkajších hraníc ako kľúčovú iniciatívu.

Ciele na rok 2006

Majúc uvedené na zreteli, prioritami EDPS na rok 2006 sú:

- Podporiť siete DPO vrátane bilaterálnych hodnotení pokroku v oznamovaní s cieľom najneskôr do jari 2007 ukončiť oznamovanie existujúcich operácií.
- Pokračovať v predbežnej kontrole, ukončenie kontrol týkajúcich sa existujúcich operácií na spracovanie údajov v tematických prioritách.
- Elektronické monitorovanie a prevádzkové údaje: vydat' usmernenia o spracovávaní osobných údajov súvisiacich s využívaním sietí elektronickej komunikácie.
- Osobné spisy pracovníkov: vydat' usmernenia o obsahu a dobách uchovávaní.
- Prenos do tretích krajín: vydat' usmernenia o prenosoch osobných údajov do tretích krajín, medzinárodných a európskych orgánov mimo rámca pôsobnosti nariadenia 45/2001 a smernice 95/46/ES.
- Dozor nad Eurodacom: dôkladný bezpečnostný audit centrálnej databázy Eurodacu.
- Poradenstvo o legislatívnych návrhoch: skonsolidovať a ďalej rozvíjať úlohu EDPS a vydávať stanoviská na rôzne témy.
- Zásahy do vecí Súdu: zvážiť zásah v prípadoch vznášajúcich otázky ochrany údajov.
- Druhá verzia webovej stránky: spustí sa do polovice roku 2006.
- Vytváranie zdrojov: snažiť sa o predĺženie súčasnej administratívnej dohody s Komisiou, Parlamentom a Radou a primerané rozšírenie dostupných kancelárskych priestorov s cieľom uspokojiť súčasné potreby a očakávaný prírastok pracovníkov.